Tekoälyn perusteet

Tämä oppimateriaali sisältää käytännönläheisiä harjoituksia, joiden avulla opit hyödyntämään tekoälyä arjessa. Jokaisessa tehtävässä on mukana "Lisämauste", joka haastaa sinut kokeilemaan tekoälyn ohjeistamista hieman edistyneemmin.

1. Tekoälyn perusteet ja keskustelun avaaminen

1. **Sovelluksen käyttöönotto:** Asenna haluamasi sovellus (ChatGPT, Copilot tai Gemini) ja kirjaudu sisään.

   > **Lisähaaste:** Kiinnitä sovellus puhelimesi aloitusnäytölle.

2. **Esittely:** Pyydä tekoälyä esittelemään itsensä kansantajuisesti.

   > **Lisämauste:** Pyydä tekoälyä puhuttelemaan sinua etunimelläsi koko loppukeskustelun ajan.

3. **Toimintaperiaate:** Pyydä tekoälyä selittämään yksinkertaisesti, miten se toimii.

   > **Lisämauste:** Pyydä sitä käyttämään jotain vertauskuvaa, esimerkiksi vertaamaan tekoälyä ahkeraan apukokkiin tai kirjastonhoitajaan.

4. **Kohderyhmän huomioiminen:** Pyydä tekoälyä selittämään jokin vaikea asia (esim. inflaatio) niin, että sen ymmärtää a) 10-vuotias, b) 30-vuotias ja c) 70-vuotias.

2. Arjen apulainen ja hankinnat

5. **Laitehankinta:** Pyydä apua älypuhelimen tai kannettavan hankintaan (300–500 €).

   > **Lisämauste:** Älä pyydä suoraan suositusta, vaan käske tekoälyä: "Kysy minulta ensin 3 kysymystä tarpeistani, ja anna suositukset taulukkona vasta kun olen vastannut."

6. **Matkasuunnitelma:** Pyydä tekemään matkaohjelma viikolle 50 Roomaan tai lähiseudulle.

   > **Lisämauste:** Aseta reunaehtoja. Pyydä tekemään ohjelma seniorille, joka arvostaa esteettömyyttä, kiireetöntä tahtia ja haluaa löytää hyviä gluteenittomia ravintoloita.

7. **Ruokahuolto:** Pyydä suunnittelemaan viikon ruokalista ja ostoslista.

   > **Lisämauste:** Pyydä suunnittelemaan ruokalista niin, että samoja raaka-aineita hyödynnetään useampana päivänä hävikin estämiseksi. Pyydä ostoslista jaoteltuna kaupan osastojen mukaan.

3. Terveys, turvallisuus ja lähdekritiikki

8. **Liikunta ja kuntoutus:** Pyydä apua kuntoutukseen, laihdutukseen tai kuntosaliohjelmaan.

   > **Lisämauste:** Anna tekoälylle rooli: "Toimi kokeneena, kannustavana fysioterapeuttina." Kerro lähtöarvosi (esim. ikä, polvivaiva) ja pyydä ohjelma taulukkona.

9. **Tietoturva:** Kysy yleisimmistä digihuijauksista ja tietoturvasta.

   > **Lisämauste:** Pyydä tekoälyä kirjoittamaan lyhyt ja selkeä varoitusviesti yleisimmästä pankkihuijauksesta siten, että voit kopioida sen suoraan WhatsAppiin ja lähettää ystävillesi.

10. **Lähdekritiikki:** Kysy tietoa Iitistä ja kunnanjohtajasta.

    > **Lisämauste (Hallusinaatiotesti):** Kysy tahallaan väärin (esim. "Kuka on Iitin pormestari?"). Huomaako tekoäly, että Iitissä on kunnanjohtaja, ei pormestaria?

4. Luovuus, harrastukset ja leikittely

11. **Runon kirjoittaminen:** Pyydä runo ruskeasta 7-vuotiaasta Kauko-lapinkoirasta ja 8-kuukautisesta mustasta Toivo-lapinkoirasta.

    > **Lisämauste:** Kokeilkaa tyylilajeja. Pyydä tekoälyä kirjoittamaan sama runo ensin Kalevalamitassa, sitten hauskana räppinä ja lopuksi murteella.

12. **Tietovisa:** Pyydä tekemään tietovisa 1960-luvun suomalaisesta iskelmästä tai pienpedoista.

    > **Lisämauste:** Pyydä tekoälyä toimimaan visailuisäntänä: se esittää vain yhden kysymyksen kerrallaan, odottaa vastaustasi, kertoo menikö oikein, ja antaa arvosanan.

13. **Uusi harrastus:** Pyydä ideoita uuteen harrastukseen.

    > **Lisämauste:** Kerro tekoälylle kolme satunnaista asiaa, joista pidät (esim. jalkapallo, valokuvaus ja espanjan kieli), ja pyydä sitä keksimään harrastus, joka yhdistää nämä.

5. Yhteiskunta ja tiedon tiivistäminen

14. **Asiapitoinen keskustelu:** Kysy hyvinvointiongelmista, yksinäisyydestä tai tekoälyn eettisistä ongelmista.

    > **Lisämauste:** Kun saat pitkän vastauksen, kokeile tekoälyn tiivistämiskykyä kehotteella: "Lyhennä edellinen vastauksesi vain kolmeen ranskalaiseen viivaan."

15. **Tekstin tiivistäminen ja kopiointi:** Pyydä tiivistelmä kirjasta (esim. Dan Brown).

    > **Lisämauste:** Pyydä tekoälyä kirjoittamaan tiivistelmä elokuvatrailerin tyyliin jännittävästi, ja kopioi teksti toiseen ohjelmaan.